

Advies aan Provinciale Staten	
Tbv Statenvergadering d.d	09-07-2018
Commissie	
Datum commissievergadering	05-07-2018
Onderwerp: Voordracht Jaarstukken 2017	

Uw contactpersoon

S. Neeskens

AD/STG

Doorkiesnummer +31235143288

neeskenss@noord-holland.nl

6 juli 2018

1|9

Advies commissie M&F:

De *Voordracht Jaarstukken 2017* als bespreekstuk wordt doorgeleid naar PS van 9 juli 2018.

Uittreksel van het concept-verslag M&F 05-07-2018:

3a.Voordracht jaarstukken 2017

De heer **Van Straaten** (VVD) vindt het spijtig dat de jaarstukken zo laat zijn aangeboden. Andere provincies behandelden hun jaarstukken al in mei of april. Pas vandaag waren alle stukken compleet. De oorzaak lijkt te zijn gelegen in de discussies van de provincie met externe accountants, de intensivering van de controle voor wat betreft de steekproef op de inkoopcontracten. Dit alles werkte vertragend. De provinciale organisatie bleek niet geheel in staat om een compleet controlerijp dossier tijdig voor te leggen aan de accountant. De procedure vanuit de accountant is omslachtig en weinig flexibiliteit.

Uit de samenvatting van het rapport van bevindingen komt naar voren dat een goedkeurende verklaring kan worden verwacht en dat er geen onrustbarende zaken zijn geconstateerd. In de voordracht wordt geschetst hoe het jaarrekeningresultaat is ontstaan. Het kostte de heer Van Straaten enige moeite om uit de weergave in de voordracht te kunnen achterhalen wat er van het begroote overschot is toegevoegd aan baten en wat eraf ging in de sfeer van bestemmingen, waardoor uiteindelijk een negatief resultaat van 5 miljoen euro resulteert. Dit had wat duidelijker gekund.

De Kaderbrief ging uit van een jaarrekeningresultaat van ruim 10 miljoen euro. Het college stelt voor om bij de begroting 2019 hiervoor met een oplossing te komen. Is het verantwoord om de Kaderbrief op 9 juli a.s. vast te stellen als er nog een gat van 10 miljoen euro in zit.

De weerstandscapaciteit van de provincie is sterk verbeterd, terwijl die al zeer goed was.

De heer Van Straaten stelde schriftelijke, technische vragen. Deze zijn naar tevredenheid beantwoord, waarvoor dank.

De heer **Yurdakul** (D66) is opgelucht dat de stukken net op tijd binnen zijn. Het proces van het opstellen van de jaarrekening verliep niet vlekkeloos. Dat was vorig jaar ook het geval. Dit wil men niet nogmaals meemaken. De Rekeningencommissie zou, als opdrachtgever van de accountant, afspraken moeten maken over hoe het beter kan gaan.

Het rekeningresultaat is ruim 40 miljoen euro voordelig, maar materieel is een negatief resultaat behaald van 5 miljoen euro. Dit laatste bedrag wordt onttrokken aan algemene reserve. Recent is al meer geld uit de algemene reserve gehaald, onder andere om Provincie Zeeland te ondersteunen. Waar gaat dit heen?

In de aanbestedingsbrief bij de Jaarrekening staat dat een voorziening is getroffen van 15,3 miljoen voor de lening aan Stichting voorbereiding PALLAS-reactor (hierna te noemen: Pallas). In totaal gaat het om 40

miljoen euro. Het eerder verwachte positieve resultaat is er niet meer. Er is geen dekking voor wat er in de Kaderbrief staat (10 miljoen euro). Welk idee voor dekking hebben Gedeputeerde Staten? Moet er dekking komen? Kan er vanuit worden gegaan dat er nog steeds een vrij besteedbaar bedrag beschikbaar komt voor het nieuwe college van Gedeputeerde Staten in 2019?

Waarop staat de teller voor de voorziening van Pallas op dit moment? Is het denkbaar dat voor het volledige bedrag een voorziening moet worden getroffen?

De heer Yurdakul was erg verbaasd over de mededeling van de plaatsvervangend voorzitter van de Rekeningencommissie over het vertrouwelijk geïnformeerd zijn van de voorzitter van de Rekeningencommissie. De heer Yurdakul kreeg die informatie niet als lid van de Rekeningencommissie. De Rekeningencommissie als geheel is namens Provinciale Staten opdrachtgever voor de jaarrekeningcontrole.

De heer **Den Uyl** (plv. voorzitter Rekeningencommissie) vertelt dat hij ook heeft gemeld dat de voorzitter van de Rekeningencommissie de informatie, die hij in vertrouwelijkheid kreeg niet mocht delen. De voorzitter heeft ook aangegeven dat als zich dit in het vervolg weer voordoet een vergadering in beslotenheid wordt georganiseerd, waarin de complete Rekeningencommissie de vertrouwelijke informatie ontvangt.

De heer **Yurdakul** (D66) zegt dat de geheime informatie deze periode ook vertrouwelijk had kunnen worden besproken in de Rekeningencommissie.

De heer **Den Uyl** (PvdA) vindt dat het allemaal te lang duurde. De technische briefing van eind juni werd zeer gewaardeerd. Deze manier van communiceren werkte uitstekend. Ook als de stukken in het vervolg tijdig worden opgeleverd dan nog wordt gehecht toch aan een dergelijke sessie.

Ten aanzien van de jaarrekening bedankt de PvdA voor het beantwoorden van technische vragen. Over de vrijval van 6,8 miljoen N201 rest nog de vraag of de regel nog geldt dat meevallers naar de algemene middelen gaan. In technische zin daarop geantwoord dat dit in het begrotingshoofdstuk kan worden opgelost. Waar zijn de betreffende regels te vinden? De voorziening Groot Onderhoud moet gestopt. Het voorstel is om een bestemmingsreserve te creëren. De accountant beveelt Provinciale Staten aan om bij Gedeputeerde Staten na te vragen waarop dat is gebaseerd in het licht van de gebiedscontracten. Moet de bestemmingsreserve voor Groot Onderhoud in één keer worden gevuld?

De heer **Van Hooff** (PVV) ontving het rapport van bevindingen te laat om het te kunnen doorlezen. Over de technische kant van de jaarrekening heeft de PVV geen opmerkingen. Dat is aan de accountant. Wat de politieke kant betreft zal de PVV nee zeggen tegen de goedkeuring van de jaarrekening in Provinciale Staten. De PVV maakt zich zorgen over wat op pagina 95 van de jaarrekening staat. Er zijn veertien bestuurlijke gesprekken gevoerd met gemeenten die hun taakstellingen niet hebben uitgevoerd. Moet de provincie zich zorgen maken over de financiën van gemeenten? Zo ja, wat is consequentie?

De heer **Den Uyl** (PvdA) vraagt of de heer Van Hooff hiermee aankondigt dat de PVV niet akkoord gaat met de jaarrekening.

De heer **Van Hooff** (PVV) legt uit dat de PVV cijfermatig akkoord gaat met de jaarrekening, maar politiek gaat de PVV niet akkoord met de voordracht.

De heer **Van Straaten** (VVD) is benieuwd of wordt bedoeld dat de PVV het beleid niet onderschrijft en daardoor niet wil instemmen.

De heer **Van Hooff** antwoordt dat de PVV de cijfers onderschrijft, maar de fractie is niet blij met de politieke keuzes. De PVV zou andere keuzes maken.

De heer **Yurdakul** (D66) constateert dat de PVV akkoord gaat met de besteding van het bedrag omdat de accountant een goedkeurende verklaring heeft afgegeven, maar dat de fractie het oneens is met de uitvoering van het beleid. Dit is toch tegenstrijdig met elkaar?

De heer **Van Hooff** (PVV) vertelt dat de accountant met het zetten van zijn handtekening aangeeft technisch akkoord te zijn. PVV gaat dan dus ook akkoord. Met de politieke keuzes gaat de PVV niet akkoord en daarom stemt de fractie dus tegen de voordracht, net als voorgaande jaren.

Mevrouw **Keur** (CDA) sluit zich aan bij de vragen van de PvdA over twee reserves die moeten worden aangemaakt, vanwege BBV verplichtingen. Waarop is het bedrag 34,9 miljoen gebaseerd? Hoe wordt voorzien in de aanvulling van deze reserve? Is de bespreking van deze reserve standaard onderdeel van de bespreking van het PMO?

Het negatief saldo bedraagt 5 miljoen euro. Voor de voorziening Pallas is 15,3 miljoen euro nodig. Voor 2019 is rekening gehouden met een positief saldo. Het bedrag van circa 5 miljoen euro komt ten laste van de algemene reserve. Voor circa 10 miljoen euro wordt bij de Kaderbrief en straks bij de begroting een oplossing gezocht. Zou het niet beter zijn om de volledige voorziening van Pallas uit de algemene reserve te halen?

Mevrouw **Pels** (GL) spreekt dank uit aan alle ambtenaren voor de beantwoording van haar vele technische vragen. Het was inderdaad een fijne technische briefing. Het is zeer betreurenswaardig dat de Rekeningencommissie als geheel onvoldoende is betrokken. Waarom zat er geheimhouding op de informatie en kon deze alleen met de voorzitter van de Rekeningencommissie worden besproken. Er kon toch in beslotenheid worden vergaderd? Zoals D66 al aangaf, is de Rekeningen commissie de uiteindelijke opdrachtgever.

De accountant gaf aan dat er zaken zijn misgegaan in het proces van de accountant maar ook bij de provinciale organisatie. Zo moest er later worden gestart en is er volgens de accountant ook toen niet volledig opgeleverd. De Rekeningencommissie zou hier in het vervolg meer bovenop moeten gaan zitten. Wat gaan Gedeputeerde Staten doen om er voor te zorgen dat provinciale organisatie volgend jaar wel op tijd oplevert?

GL maakt zich zorgen over het verschil tussen de initiële begroting en de jaarrekening. Hoe denken Gedeputeerde Staten hierover? Zien ze verbetermogelijkheden?

De verbonden partijen was een van de redenen waardoor de jaarrekening vertraging heeft opgelopen. De accountant zei dat de provincie eigenlijk niet verrast moeten kunnen worden doordat er opeens een financieel risico is bij een verbonden partij. Hetzelfde geldt voor PDENH. Wat gaan we hier aan doen? De onderbesteding is verbeterd, maar het blijft een probleem. 100 miljoen aan subsidies is niet uitgegeven. Wat gaan Gedeputeerde Staten hier aan doen?

Over de portefeuille groen maakt GL zich ook zorgen. Er is weer te weinig NNN (Natuurnetwerk Nederland) ingericht. Wordt het afgesproken resultaat over vier jaar behaald c.q. wordt 1000 hectare gerealiseerd? Is het niet belangrijk om in de Kaderbrief al rekening te houden met een mogelijke voorziening?

GL maakt ook zorgen over de stijgende claims van het Faunafonds. Wat willen Gedeputeerde Staten hieraan doen?

Voor de bereikbaarheid Bollenstreek is geld overgebleven. Dit terwijl er door motie 110 extra middelen zijn vrijgemaakt voor 2018 en begin 2019. Bij de behandeling van de motie gaf de gedeputeerde aan dat nog geld door Noord-Holland aan Zuid-Holland betaald moest worden. Hoe is nu de stand van zaken? Wat is het oordeel van Gedeputeerde Staten over PDENH? Wat is het totale risico van PDENH en hoe daarmee kan worden omgegaan?

De heer **Zoon** (PvdD) heeft de jaarstukken in politieke zin op hoofdlijnen bekeken. Dat onvoldoende groen wordt aangelegd dat wist de PvdD al. Daar heeft de fractie de jaarrekening niet voor nodig. Ook verwachtte de PvdD al dat de risicoparagraaf door Pallas flink zou veranderen. Hoe ziet de risicoparagraaf er uiteindelijk uit met Pallas? Er wordt een voorziening getroffen. In politieke zin staat een bedrag van 40 miljoen euro gereserveerd. Is die reservering nog wel geldig?

Zelf kan de PvdD de jaarrekening niet tot achter de komma controleren. Daarvoor is een goedkeurende accountantsverklaring nodig en die is gelukkig afgegeven. De PvdD is daar heel erg blij mee.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) sluit zich aan bij opmerkingen over het laat beschikbaar stellen van de jaarstukken. Vanmiddag nog werd het rapport van bevindingen aangeboden. Mevrouw De Meij las dit rapport snel door. Door de accountant zijn enkele problemen geconstateerd. Net als mevrouw Pels vindt mevrouw De Meij het lastig nu er veel wijzigingen afkomen op de initiële begroting. Hoe gaan Gedeputeerde Staten dit verbeteren, zodat het meer in balans komt?

De solvabiliteit is goed en de financiële positie van de provincie is gezond. Het is fijn dat ook vandaag nog een goedkeurende verklaring van de accountant is gekomen.

Over de opmerking van de heer Zoon over de reservering voor de toekomst heeft mevrouw De Meij nog de volgende opmerking. Er staat dat ook voor de jaren na 2020 ook nog financiële middelen worden gevraagd aan Provinciale Staten om tegenvallers op te vangen. Hoe gaan Gedeputeerde Staten daarmee om.

Mevrouw De Meij kan heel goed begrijpen wat de heer Van Hooff zegt, maar 50PLUS gaat wel akkoord met de goedkeuring van de jaarrekening. Natuurlijk had 50PLUS het beleid graag anders gezien. Dat is het lot van een kleine fractie.

Op twee vragen kreeg mevrouw De Meij nog geen antwoord. Waarom is de afwaardering RON (389.000 euro) zo hoog?

Wat doet de provincie om de kwalitatieve woningbouw aan te jagen?

De heer **Ceder** (CU-SGP) bedankt al degenen die hebben meegewerkt aan het opstellen van de stukken. Ook de fractie van CU-SGP baalt ervan dat vandaag pas alle stukken compleet waren. Dat maakt de controlerende taak lastig. De heer Ceder sluit zich aan bij de vragen over de Rekeningencommissie en de vertrouwelijkheid. Zijn Gedeputeerde Staten van mening dat het op deze manier op de juiste wijze is gegaan?

De heer **Tijssens** (D66) is benieuwd wat de heer Ceder verwacht van Gedeputeerde Staten betreffende de handelswijze richting de Rekeningencommissie, aangezien Provinciale Staten het college van Gedeputeerde Staten controleert en niet omgekeerd.

De heer **Ceder** (CU-SGP) vroeg zich af of op de juiste wijze is omgegaan met informeren.

Omtrent Pallas heeft de fractie ook zorgen. De fractie sluit zich aan bij de vragen van het CDA.

Opvallend is dat opnieuw onderbesteding aan de orde. Waar ligt dat nu aan?

Op welke wijze worden Provinciale Staten betrokken bij het vaststellen van de voorkeursvariant voor het OV Toekomstbeeld?

Gedeputeerde **Post** vergat de commissie mee te geven dat over het rapport van bevindingen geen enkel overleg met het college van Gedeputeerde en de directie heeft plaatsgevonden. De betreffende passage in het rapport is dus niet correct. Het college heeft geen enkele accountant gesproken in de afgelopen weken. Er was immers nog geen rapport.

De gedeputeerde is blij dat prijs werd gesteld op de technische briefing. Gevraagd is of deze wijze van communiceren in het vervolg kan worden gecontinueerd. In het verleden was het gebruikelijk. Op enig moment waren meer ambtenaren aanwezig dan Statenleden. Toen is gestopt met een dergelijke briefing. Als Provinciale Staten een dergelijke manier van informeren willen voortzetten dan is de gedeputeerde daartoe bereid maar onder voorwaarde dat de Statenleden in groten getale komen opdagen.

Voor de opmerkingen over de Rekeningencommissie verwijst de gedeputeerde naar het Reglement van Orde. Dat bepaalt de spelregels als het gaat om vertrouwelijkheid en geheimhouding. Het klopt dat de voorzitter van de Rekeningencommissie vertrouwelijk is geïnformeerd. Niets staat hem in de weg om ook zijn commissieleden vertrouwelijk te informeren. Klaarblijkelijk is dat niet gebeurd.

Het is niet aan het college om daar een oordeel over te vellen. Dat is aan de Rekeningencommissie. Te denken valt aan een evaluatie.

De gedeputeerde kan zich vinden in opmerking van de heer Yurdakul om in de Rekeningencommissie te bespreken hoe het volgend jaar beter kan. Tegelijkertijd spreekt de gedeputeerde wens uit dat zij volgend jaar geen herhaling van dit jaarrekeningproces wil meemaken.

De gedeputeerde heeft goede nota genomen van de opmerking van de heer Van Straaten over de opbouw van het resultaat. Bekeken zal worden hoe dit kan worden verbeterd.

Over de vraag of het verstandig is om de Kaderbrief vaststellen, merkt de gedeputeerde op dat het college in een enorme spagaat zat. Als dit twee maanden eerder op netvlies had gestaan dan was er een andere Kaderbrief uitgestuurd. Over de Kaderbrief moet op 9 juli worden besloten. De gedeputeerde zou de Kaderbrief wel vastgesteld willen zien, anders wordt het college geen enkel kader meegegeven. Bij het vaststellen van de Kaderbrief zou kunnen worden aangegeven dat er door het college acht geslagen moet worden op het gegeven dat het rekeningresultaat anders is dan in Kaderbrief is voorzien en dat het

college wordt gevraagd daar een oplossing voor te bieden. Het nu aanpassen van de Kaderbrief gaat niet meer lukken.

De heer **Yurdakul** (D66) constateert dat de teksten in de Kaderbrief niet meer sporen met de werkelijkheid. Komt er dan een amendement van de zijde van Gedeputeerde Staten?

Gedeputeerde **Post** zal geen amendement indienen gezien de eerdere ophef. Als de heer Yurdakul dat wilt dan kan hij een amendement indienen, maar de gedeputeerde neemt aan dat hij in voldoende mate vertrouwen heeft in het college om ook met een mondelinge toezegging te begrijpen dat één en ander richting de begroting op correcte wijze aan Provinciale Staten zal worden voorgelegd. Op de vraag of de voorziening Pallas volledig ten laste van de algemene middelen kan worden gebracht, antwoordt de gedeputeerde als volgt. In formele zin kan dat, maar in materiële zin is het wonderlijk om een bepaalde voorziening volledig ten laste te brengen als er ook nog een positief resultaat is.

De heer **Den Uyl** (PvdA) meent dat het buiten de rekening om kan gaan.

Gedeputeerde **Post** legt uit dat het treffen van een voorziening via een besluit van Provinciale Staten moet lopen. Los van de rekening kan ook een voorziening worden getroffen, maar die moet wel worden opgenomen in de jaarrekening. Nu is de voorziening in de jaarrekening op de gebruikelijke manier verwerkt. Het is een bijzonder project, maar in formele zin is het een gewone tegenvaller, zoals die er ook zijn op andere dossiers. Dan wordt het ook op deze manier verwerkt.

Over de derde tranche en het gegeven dat het een risicovol project betreft zegt de gedeputeerde dat wanneer het gaat om de technisch verwerking dit haar verantwoordelijkheid is. De omgang van eventuele stortingen in de toekomst betreft de portefeuille van gedeputeerde Bond.

Mevrouw **Keur** (CDA) vraagt of de suggestie van het CDA om het uit de algemene reserve te halen wordt meegenomen in de oplossing?

Gedeputeerde **Post** vertelt dat als het college geen andere oplossing ziet, het verschil vanuit de Kaderbrief en de rekening op te lossen via de algemene reserve. Het kan ook zijn dat er inmiddels nader inzicht is over de stand van zaken 2018. Mogelijk kan er dan vanuit 2018 tot een oplossing worden gekomen. De gedeputeerde wil daarop nog niet vooruit lopen.

De teller van Pallas staat op 22,8 miljoen euro. Het vraagstuk of het volledige bedrag moet worden voorzien is een onderwerp om te bekijken bij de Zomernota. Dat is een volgende stap.

6,8 miljoen euro N201: de afspraak is dat als ergens een tekort optreedt eerst een oplossing binnen hetzelfde beleidsveld moet worden gezocht. Als dat niet lukt dan wordt gekeken naar een oplossing binnen de eigen portefeuille. Als dat niet lukt en er zou een beroep moeten worden gedaan op de algemene middelen dan moet daarover in integraliteit worden besloten. In dit geval kon het binnen de eigen portefeuille en hetzelfde beleidsterrein worden opgelost. Als dat niet zo was geweest dan was deze 6,8 miljoen euro in een eerder stadium in de algemene reserve terecht gekomen. Dan had er vervolgens voor datzelfde bedrag een beroep gedaan moeten worden op de algemene reserve.

Voor de vraag over gebiedscontracten in relatie tot het bestemmingsreserve adviseert de gedeputeerde het oordeel van de commissie BBV na te lezen. Die bestemmingsreserve is gebaseerd op het onderhoudsplan. Moet de bestemming meteen gevuld? Dat ligt genuanceerd. De voorziening moet op peil zijn. Voor een reserve geldt dat niet. Men kan van mening verschillen over de vraag of een reserve geheel moet worden gevuld. Het zou onplezierig zijn als het bedrag voor wat anders wordt aangewend, waarna een oplossing moet worden verzonden voor het tekort op onderhoud. Het bedrag blijft hetzelfde, maar het label wordt omgekat. Overigens is op advies van dezelfde accountant twee jaar geleden een dergelijke sessie in omgekeerde volgorde doorlopen.

De PVV is voornemens de jaarrekening af te keuren. De gedeputeerde wijst erop dat het vaststellen van de jaarrekening niet handelt over het gevoerde beleid, maar over het gevoerde beheer van de centen. Als de PVV vindt dat de centen slecht zijn beheerd, dus niet of de centen aan de juiste zaken zijn uitgegeven, dan begrijpt de gedeputeerde het voornemen tot afkeuren.

De PVV zegt dat er goed op de centen is gepast. De gedeputeerde vindt het dan onbegrijpelijk dat de fractie de jaarrekening gaat afkeuren. Zij kan zich wel voorstellen dat de fractie zegt dat ze geacht wordt tegen het gevoerde beleid te hebben gestemd.

Het bedrag van 34 miljoen euro is, zoals gezegd, gebaseerd op de onderhoudsplannen. Dit wordt niet standaard bij het PMO besproken. Dat kan wel en het is ook de aangewezen plek.

Mevrouw Pels is stevig in haar opmerking over fouten van de provinciale organisatie. Het ging om de sista-bellen met betrekking tot subsidies. Deze zijn een week te laat aangeleverd, evenals WNT. De gedeputeerde vindt dit geen enkele rechtvaardiging voor het twee maanden na dato opleveren van de goedkeurende verklaring door de accountant.

Het zat meer in de momenten waarop informatie en aanvullende dossiers werden opgevraagd en de omvang van steekproeven. De gedeputeerde taxeert is dat de accountant vijf maanden te laat is begonnen. Daar heeft het mee te maken en met niets anders.

Mevrouw **Pels** (GL) is het eens met de gedeputeerde dat de grootste oorzaak bij accountant ligt. Betreffende accountant is gedaan wat gedaan kon worden. Volgend jaar zal worden gewerkt met een andere accountant. Wat kan de organisatie zelf nog extra doen om vertraging te voorkomen. Het was geen oordeel van mevrouw Pels. Zij wil wel kijken naar een beïnvloeding van het proces om vertraging te voorkomen.

Gedeputeerde **Post** vreest geen antwoord te kunnen geven op deze vraag. Zij hoopt dit 'feest' niet nogmaals te beleven.

Bij subsidies is de provincie afhankelijk van derde partijen. In een aantal dossiers zijn maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat subsidies pas kunnen worden aangevraagd als er een behoorlijke zekerheid is over bijvoorbeeld infrastructurele projecten.

Waarom werd de provincie tijdens dit controleproces zo verrast door Pallas? De gedeputeerde is niet gewend dat een accountant op basis van waarderingsgrondslagen die geen enkele wijziging hebben ondergaan, ineens tot de conclusie komt dat vandaag tot een ander oordeel moet worden overgegaan dan het oordeel van gister dat over exact hetzelfde format en waarderingsgrondslag is geveld.

In dit geval is het lastig om er wat aan te doen. Deze verbonden partij valt niet onder jurisdictie van Provincie Noord-Holland. De provincie is geen aandeelhouder van Stichting Pallas. In de regel wordt een jaarrekening eind mei opgeleverd. De provincie vraagt nieuwe deelnemers al om dat te vervroegen naar april. Op BNG kan de provincie geen invloed uitoefenen met 1% aandeel.

De heer **Tijssens** (D66) is benieuwd of Gedeputeerde Staten de kritiek van de accountant over Pallas gaan verwerken. Het is de vraag of de provinciale organisatie in staat is om zelfstandig een beeld te vormen over de inbaarheid van de vordering. Als het college dit laatste niet onderschrijft dan is dit het moment om dat te melden.

Gedeputeerde **Post** zegt dat als het gaat om RON, of een gemiddelde koekjesfabriek dan is de provincie heel goed in staat om dat oordeel te vellen. Stichting Pallas is zo uniek dat het heel moeilijk is om op grond van die informatie zelfstandig tot een oordeel te komen. De provincie moest voor het beoordelen van de businesscase een externe partij inhuren. Curieus is dat degene die de beoordeling geeft een volle dochter is van de controlerende accountant. De accountant steunt het oordeel van de eigen dochter niet. Hoe zou dit college dan tot een zelfstandig oordeel moeten komen op basis van de informatie die door de accountant van Pallas wordt aangeleverd?

De gedeputeerde weet nog niet hoe de risicoparagraaf eruit gaat zien. Technisch gezien blijft de reservering staan, want Provinciale Staten namen geen ander besluit.

Met de commissievoorzitter is een aantal momenten afgesproken wanneer het OV Toekomstbeeld in de commissie aan de orde komt. Uiteindelijk is het een samenwerking tussen alle gemeenten, Provincie Flevoland, Almere en Lelystad. Vanuit de regio wordt het OV Toekomstbeeld tot stand gebracht. De commissie wordt daarover op gezette tijden geïnformeerd.

Gedeputeerde **Geldhof** meldt dat er geen relatie bestaat tussen de huisvesting van verblijfsgerechtigden en het financieel toezicht.

In de brief, welke volgde na de technische briefing, wordt de vraag van mevrouw De Meij onder punt 9 beantwoord.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) biedt haar excuses aan. Ze had dit niet gezien.

Gedeputeerde **Tekin** vertelt dat heel hard wordt gewerkt binnen de groenportefeuille. Het laaghangend fruit met betrekking tot NNN is al lang geplukt. In de praktijk wordt het steeds ingewikkelder. Vanaf dag één is de gedeputeerde bezig een omslag te maken. Er wordt gekeken naar kansrijke gebieden. Op Texel komen er nog veel hectaren aan. Na de zomer wordt in de commissie NLWM het Programma Natuurontwikkeling besproken. Straks ligt er een signaleringstaak in het kader van WKW-projecten. De gedeputeerde wil dat gesprek met Provinciale Staten voeren. Hij voelt zich gebonden aan de afspraak over 250 ha per jaar. Het college doet zijn stinkende best, maar in de praktijk wordt het lastig. De omslag moet worden gemaakt. Naast kwantiteit moet ook worden gekeken naar kwaliteit. De gedeputeerde probeert deze twee aspecten samen te brengen. Het klopt dat als het op Texel gaat zoals het moet gaan, 1000 hectare in 2020 ruimschoots wordt gehaald.

Mevrouw **Pels** (GL) vernam dat aan agrarisch natuurbeheer minder is uitgegeven. Agrariërs lijken niet bereid om deel te nemen. De provincie haalt daarmee haar doel niet. Ook is er sprake van een onderbesteding op groenkapitaal. Kan dit nader worden toegelicht? Hoeveel hectare wordt op Texel gerealiseerd?

Gedeputeerde **Tekin** kan geen getallen noemen. Het gaat om een aanzienlijk deel. De commissie hoort dat nog.

Op de vraag over agrarisch natuurbeheer volgt nog een antwoord.

Ook het antwoord op de vraag over onderbesteding op groenkapitaal wordt nog opgezocht.

Gedeputeerde **Bond** adviseert 'nieuwe' Statenleden om de notulen van destijds over Pallas nog eens na te lezen. Provinciale Staten namen toen een besluit wetende dat er sprake was van een hoog risico in het kader van de inbaarheid van de lening. Provincie Noord-Holland wilde die werkgelegenheid niet kwijtraken aan Zeeland. In die geest voert de gedeputeerde het besluit uit. Provinciale Staten knipten het bedrag van 40 miljoen in 3 tranches. Op dit moment staat er 22,8 miljoen euro in de voorziening. Er is geen sprake van een afboeking van de vordering. De lening blijft in de boeken staan, zoals die met elkaar is afgesproken. Elk jaar zal bij het opmaken van de provinciale jaarrekening worden beoordeeld hoe groot de kansen en risico's zijn. Dat geldt straks ook voor de eventuele derde tranche. De boekhoudkundige kwestie rondom Pallas staat los van de go/no go-beslissing waarover is gesproken in de afgelopen commissievergadering van EEB.

Gezien het standpunt PWC heeft het college van Gedeputeerde Staten er voor gekozen om een voorziening op te nemen voor de lening aan Pallas. Accountanttechnisch klopt het dat de provincie geen zekerheid heeft dat de lening wordt terugbetaald. De onzekerheid is nu, vanwege de gewijzigde accountantsvisie, voorzien.

In het kader van RON vond geen afwaardering plaats. Zie ook de technische beantwoording. Het gaat goed met RON. Te verwachten is dat de cijfers in de plus komen, met de aantrekkende economie en de ontwikkelingen in het Noordzeekanaalgebied.

De heer **Den Uyl** (PvdA) heeft geleerd dat een voorziening wordt getroffen wanneer er vanuit wordt gegaan dat die kosten worden gemaakt. Waarom is het risico niet verhoogd in de risicoparagraaf?

Gedeputeerde **Bond** legt uit dat de accountant plotseling van inzicht veranderde.

De heer **Tijssens** (D66) concludeert dat er toenemende twijfel is over het terugbetalend vermogen. De accountant vraagt zich in het rapport van bevindingen af hoe de provincie continue de vinger aan de pols kan houden aan dat terugbetalend vermogen. Anders zal volgend jaar weer een verrassing optreden.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) zo het niet willen afdoen als een technisch aspect. Zij wordt geacht te besluiten over de tranche die nog wordt voorgelegd. Wordt in de komende jaren, na 2020 nog een risico verwacht ten aanzien van financiële tekortkomingen?

Gedeputeerde **Bond** antwoordt dat het advies van de accountant al wordt opgevolgd, met het treffen een voorziening. Als besloten wordt tot een derde tranche dan wordt die ook opgenomen. Dit verandert niets aan de besluitvorming en het feit dat er sprake is van een hoog risico bij deze lening.

Mevrouw **Pels** (GL) vraagt of de gedeputeerde het eens is met een aantal partijen dat het werkelijke risico verhoogd is ten opzichte van vorig jaar en dat het niet alleen een technische wijziging is.

Gedeputeerde **Bond** antwoordt ontkennend. Om die reden is een second opinion uitgevoerd. Daaruit blijkt dat er sprake is van een robuuste en realiseerbare businesscase. De verhoging van de rente is een verzoek dat Pallas doet. Dat moet in de besluitvorming over het voorstel van Gedeputeerde Staten worden meegenomen. Het komt bovenop de lening. Het gaat in het geval van de huidige rentestand om een tot anderhalf miljoen euro. Het betreft een vraagstelling en hierover moet dus nog een besluit worden genomen. De besluitvorming in Provinciale Staten over 40 miljoen euro. Dat bedrag staat nog zo in de boeken. Nu wordt het bedrag uitgegeven. Twee tranches zijn er geweest.

Mevrouw **Pels** (GL) vraagt opnieuw of het werkelijke risico van de lening aan Pallas ten opzichte van vorig jaar is toegenomen.

Gedeputeerde **Bond** antwoordt ontkennend. Bij de besluitvorming wisten Provinciale Staten al dat het een hoog risicoproject betrof.

De heer **Den Uyl** (PvdA) verwijst naar pagina 15 van het rapport. De accountant vindt het goed dat een voorziening wordt gevormd, omdat het risico toeneemt door nieuwe ontwikkelingen. Waarom is besloten tot een voorziening en niet tot aanpassing van de risicoparagraaf?

Gedeputeerde **Bond** legt uit dat in de boeken 40 miljoen euro staat begroot. Voor het overgemaakte bedrag van 22 miljoen euro is een voorziening getroffen. Als wordt besloten tot de derde tranche wordt die op dezelfde manier meegenomen. Op de vraag waarom is gekozen voor een voorziening komt gedeputeerde Post in tweede termijn terug.

Over de stijging van de kosten voor het faunafonds zegt de gedeputeerde dat het huidige beleid wordt voortgezet. De grootste schade wordt veroorzaakt door ganzen.

Gedeputeerde **Post** vertelt dat de discussie over het voorzien een hoog accountanttechnisch gehalte heeft. Pallas heeft in de afgelopen jaar een post Materiële vaste activa opgebouwd. Omdat er discussie is over de derde tranche en de kans bestaat dat de derde tranche er niet komt, heeft de accountant gezegd: Dat betekent dat er een mogelijkheid is dat het werk dat verricht is (materiële activa) niet meer tot iets gaat leiden.

Het verschil tussen een voorziening en een risicoparagraaf: in een risicoparagraaf berekent men de kans dat een situatie zich voordoet en de schade die op dat moment optreedt. Als was besloten tot het overmaken van de derde tranche voor het vaststellen van de jaarrekening was deze discussie niet gevoerd. Dan was de continuïteit voor 2018/2019 gegarandeerd geweest. Dan was er geen reden geweest om de post Onderhanden werk af te waarderen. Als die post niet wordt afgewaardeerd, zou de provincie geen voorziening hoeven te treffen.

Het bedrag van 40 miljoen euro staat niet vast. Provinciale Staten hebben daarvoor een reservering getroffen. Over elke tranche wilden Provinciale Staten een besluit kunnen nemen. Dat betekent dat de derde tranche niet 100% zeker is. Provinciale Staten kunnen altijd nog beslissen om dat niet te doen. De provincie moet een voorziening treffen voor de waarde van de lening die zij op de balans heeft staan.

Een risicoparagraaf gaat over een situatie die zich niet heeft voorgedaan. Een voorziening is voor een zaak die zich heeft voorgedaan. In het onderhavige geval heeft zich een situatie voorgedaan. Pallas is afgewaardeerd. Dus moet de provincie een voorziening treffen en kan niet worden volstaan met een risicoparagraaf.

Mevrouw Pels (GL) zegt dat het lijkt alsof er twee versies zijn, nu het risico op het niet inbaar zijn van de lening aan Pallas is gewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

Gedeputeerde **Post** legt uit dat die zaken losstaan van elkaar. Het gaat over de waardering bij Pallas en dus over de waardering bij de provincie. Die staat los van het risico op het vervolg. Provinciale Staten kunnen nog steeds besluiten tot een derde tranche. Stel dat een investeerder bereid is om onder bepaalde condities te gaan bouwen, dan wordt de situatie totaal anders. Over de inbaarheid of oninbaarheid is nog geen enkele garantie te geven. Daarom is het risicoprofiel niet anders. De accountant kwam tot een ander oordeel over de waardering van het onderhanden werk. Dat leidt bij de provincie tot een andere waardering van de vordering.

Gedeputeerde **Tekin** verwijst voor de beantwoording van de vraag over groenkapitaal naar de beantwoording van vragen naar aanleiding van de technische briefing.
Op pagina 127 van de jaarrekening wordt uitvoerig ingegaan op het onderdeel agrarisch natuurbeheer. Een schriftelijk antwoord volgt over het tempo en het aantal hectare op Texel.

Tweede termijn:

Mevrouw **Pels** (GL) kreeg geen antwoord op drie vragen met betrekking tot de verhouding en verschillen tussen de initiële begroting en de jaarrekening, de onderbesteding Bereikbaarheid Bollenstreek en de risico-inschatting voor PDENH.

Als algemene opmerking geeft mevrouw Pels nog het volgende mee. In het kader van verbonden partijen verhoudt de provincie zich anders tot Pallas dan bijvoorbeeld BNG. Als leninggever heeft de provincie meer invloed dan als houder van 1% van de aandelen. Dat vraagt om een ander proces van de oplevering van jaarstukken.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) spreekt dank uit aan alle ambtenaren en Gedeputeerde Staten.

Gedeputeerde **Post** is benieuwd of de Statenleden volgend jaar in groten getale komen opdagen voor een technische briefing?

Zij is benieuwd of haar opmerkingen richting de heer Van Hooff leidde tot een ander inzicht bij de PVV-fractie.

Pallas is de facto niet anders dan BNG. Pallas is een stichting. Aan de lening kunnen condities worden verbonden, maar de provincie heeft geen invloed op bijvoorbeeld de statuten en de jaarrekening van de stichting. De provincie is 100% aandeelhouder van PDENH. Dan is het een ander verhaal.

Over de verhouding tussen de begroting / jaarrekening zegt de gedeputeerde het volgende. Een kaderbrief wordt normaal gesproken vastgesteld in juni door Provinciale Staten. In het college is dit al in maart of april gebeurd. De jaarrekening die op die Kaderbrief gebaseerd is komt anderhalf jaar later. Dan kan er veel veranderen. Juist na het vaststellen van de begroting treden er wijzigingen op waardoor het verschil tussen de initiële begroting en de jaarrekening groot is.

In het project Bereikbaarheid Bollenstreek is sprake van onderbesteding op ondermeer studiekosten. Deze kosten worden niet volledig uitgezet in 2018. Het was de bedoeling dat afgelopen jaar een definitief voorkeursalternatief in het kader van Bereikbaarheid Bollenstreek gekozen zou zijn. Dat is niet gebeurd. De kosten voor externe inhuur zijn doorgeschoven. (zie pagina 53 van de jaarrekening)

Gedeputeerde **Bond** vertelt dat 85 miljoen euro gereserveerd staat voor Provinciale Duurzame Economie Noord-Holland. 55 miljoen is gereserveerd voor projecten die geen banklening kunnen krijgen maar die wel de beleidsdoelen van de provincie ondersteunen op het gebied van duurzaamheid, energietransitie en circulaire economie. Het fonds is in 2017 geëvalueerd. Naast participatie is ook een achtergestelde lening toegevoegd aan het fonds. Met 12 projecten is het verzoek van het fonds om binnenkort een tweede tranche van 25 miljoen euro te gaan storten.

Het zijn hoog risicoprojecten. Dat was bekend bij de start. Het is lastig te beantwoorden of het risico van het totale fonds daardoor is toegenomen. Het Investeringscomité geeft advies over projecten.

Gedeputeerde Staten besluiten om het wel of niet te doen. Op voorhand kan niet worden gezegd welk project het wel of niet gaat redden. Viermaal per jaar volgt een overzicht en een terugkoppeling van de fondsbeheerder. Er zijn nog geen project onderuit, maar het zijn lange termijn projecten